

er en Rod til alt ondt. Efterhaanden som imidlertid Forsorgen for vanartede og forsømte Børn udvikler sig, gives der allerede BARNET Lejlighed til at arbejde og til at lære at arbejde. Det, det derfor mest vil komme til at skorte paa, er Villien til at arbejde. Naar en ung Mand bliver dømt til Straffearbejde, er det en Pligt overfor ham at tvinge ham til at arbejde og søge at skabe Lysten til Arbejde hos ham. Denne Lyst skabes kun ved, at han oplæres i et eller andet bestemt Arbejde, og der gælder det selvfølgelig først og fremmest om at finde, hvilket Arbejde han har særlige Anlæg for. Thi har han Anlæg for et bestemt Arbejde, og tvinges han til at arbejde, kommer Lysten til at arbejde af sig selv.

Den første Bestræbelse hos Fængselsautoriteterne bør da være at søge hos hver Fange at finde hans særlige Anlæg og saa søge at udvikle disse Anlæg bedst muligt i den Tid, man har ham i Fængsel, og netop ved den Tvang, man har overfor ham, faa ham til at overvinde den Mangel paa Karakterfasthed, han har, saaledes at han virkelig til Bunds lærer at arbejde, hvad der kan blive ham til Nytte, naar han senere kommer ud af Fængselet som fri Mand. Det er nemlig ikke bare Ord, naar det hedder, at man dømmer til Forbedringshus, thi bagved ligger en Tanke, nemlig den, at Straffen er til ogsaa for Forbryderens Skyld, for at faa ham forbedret. Man kan sige, at det lykkes sjældent. Ja maaske, men det skal heller ikke bestrides, at saa bærer Straffeautoriteterne og Samfundet deres Del af Skylden derfor, fordi man ikke har kunnet finde Fangens Anlæg og udvikle dem. Den Maade, man hidtil har anvendt Fangernes Arbejde paa, har ikke været tilfredsstillende. Der kommer forhaabentlig nu en Forandring til det bedre. Men dette gælder ikke alene for de unge Fanger, det kan ogsaa gælde for de ældre, ja endogsaa for de Fanger, der er dømt til livsvarigt Tugthusarbejde og maaske er berøvet ethvert Haab om nogen Sinde at komme ud igen. Det gælder f. Eks. en Fange, der er straffet saa haardt, som Straffeloven overhovedet kan straffe, og som derefter blev benaadet til livsvarigt Tugthusarbejde. Man kunde synes, at Livet for en saadan Fange maatte være det sørgeligste, det overhovedet kunde være. Der var intet Haab ladt tilbage for ham om nogen Sinde at komme udenfor Horsens Tugthus' graa Mure, og man kunde egentlig synes, det var ligeegyldigt, hvad man lod ham bestille indenfor Tugthusets Mure. Men det er en stor Misforstaaelse. Netop

hos denne Fange har man fundet gode Anlæg for et bestemt Haandværk, man oplærte ham i det paagældende Haandværk, og han blev en Kapacitet, kan jeg godt sige, indenfor dette Haandværk, han gjorde Opfindelser, i hvert Tilfælde var det noget nyt for ham, som han ikke havde lært af andre. Han var beskæftiget med at binde Bøger ind og blev, som sagt, en udmærket dygtig Arbejder. Det er dog altid noget Lys, man kan kaste ind i den Mands Liv, han bliver derigennem noget nyttigt for Samfundet, og det bliver til Gavn for hans egen Udvikling. At det ogsaa gælder de andre Tugthusfanger, kan man se af det Arbejde, man giver dem, som man kunde kalde for de mest disciplinerede Tugthusfanger, nemlig dem, der arbejder ude paa Heden og ved Kølseng Mergelleje, og dem, der er sendte over for at arbejde ved Opførelsen af Statsfængselet i Nyborg. De Fanger, man anvender dertil, er nogle, der har været i mange Aar i Horsens Tugthus, som maaske har tilbragt 6—7—8 eller flere Aar der. De kommer nu ud paa Heden og arbejder der, og naar man ser dem gaa derovre, faar man det Indtryk, at de gennemgaaende er overordentlig vel tilfredse. De holder selv en vis Justits indbyrdes; de kunde nok se deres Snit til at løbe bort, men de gør det meget sjældent, fordi de ved, at saa kommer de tilbage til Horsens Tugthus, og de paa-skønner alle den relative Frihed, de har ude paa Heden. De gør et Arbejde, der i Virkeligheden er af økonomisk Betydning, ude paa Heden ved Beplantning og ved Kølseng Mergelleje ved at grave, og nu sender man dem afsted fra Mergellejet for at foretage alle Jordarbejderne ved Statsfængselet i Nyborg. Kyndige Folk siger, at det Arbejde, de udfører, er saa godt, som det overhovedet kan udføres, og det gøres vistnok betydeligt hurtigere og selvfølgelig langt billigere for Staten, end hvis man skulde have andre dertil. De ærede Medlemmer af Finansudvalget, der gjorde mig den Fornøjelse at rejse med til Nyborg og bese Statsfængselet, fik vistnok alle sammen det Indtryk, at det Arbejde, der var gjort der, var af Betydning saavel for Fangerne selv som for Samfundet.

Men dernæst er der ogsaa et andet Formaål med det Arbejde, Fangen faar i Fængselet, og det er Hensynet til det økonomiske. Det forekommer mig ganske ufor-svarligt, at man ikke faar mere ud af Fangernes Arbejdskraft, end man gør. Nu er det saaledes, at hver Fange gennemgaaende bringer Staten en Indtægt af nogle og 30 Øre pr. Dag. Men der er ingen Tvivl